

SOPHIE VAN DER STAPOVÁ

dívká
s devíti
parukami

Mladá fronta

SOPHIE VAN DER STAPOVÁ

dívka
s devíti
parukami

Mladá fronta

Z anličitny přeložila Helena Hartlová

MEISJE MET NEGEN PRUIKEN

Copyright © Sophie van der Stap, 2006

Translation © Helena Hartlová, 2014

*Až vypluješ k Ithace,
přej si, aby tvá cesta byla dlouhá,
plná dobrodružství a poznání.*

KONSTANTINOS KAVAFIS

POZNÁMKA PRO ČTENÁŘE

Události popsané v této knize se odehrály dříve,
než se Lance Armstrong přiznal k užívání dopingu.

Jeho chování neomlouvám.

Nepřestávám ho ale obdivovat za to, co přestál,
za to, že přežil rakovinu.

Čtvrtek 13. ledna

Jenom další čtvrtek, někdy na začátku ledna – den jako každý jiný, ale jen pokud budeme mluvit o posledních dvou měsících. Předtím jsem si každý den před devátou šla pořádně zaběhat do parku, vypila si kafe, osprchovala se a vyrazila do školy. Teď se probouzím s kašlem, a když mám štěstí, uběhnu poloviční vzdálenost za dvojnásobek času. Poslední dobou potřebuju tři hrnky kafe, jen abych mohla fungovat, a stejně každý den dorazím do školy pozdě.

Další vzrušující součástí mého nového života je obrázení nemocnic. Po řadě prohlídek spoustou doktorů v různých nemocnicích a dvou návštěvách pohotovosti jsem se právě ocitla v další sterilní nemocniční čekárně se starými čísly časopisů, aby se na mě podíval další doktor, abych si vyslechla další diagnózu a založili mi další kartu. *Tohle člověku rychle zevšední.*

Tuhle nemocnici už teď znám jako své boty. Poslední dva měsíce trávím putováním od jednoho oddělení ke druhému, z nejvyššího patra do přízemí, zepředu dozadu. Znovu a znovu a zase znovu. Vidělo mě osm internistů, dva gynekologové – proč doktoři, když nemůžou přijít na to, co vám je, pokaždé usoudí, že jste těhotná? –, dva plicní specialisti a dva týmy z pohotovosti a třikrát mi předepsali antibiotika. Všechno k ničemu. Všichni tihle doktoři dohromady našli nic víc než jeden zapomenutý tampon. Brr. Netuším, jak dlouho tam trčel. Doktorům to připadalo k smíchu, ale já se cítila trapně. Zvlášť proto, že to ani nebyla příčina mých příznaků.

Tak jsem tu zas: pořád bez diagnózy, ale zato se spoustou příznaků – divné píchání tuhle a tamhle, zadýchávání, ztráta pár kil (na což si rozhodně nestěžuju) a bledý obličej, který, jak se zdá, nezamaskuju sebetlustší vrstvou tvářenky.

Potom ho zahlédnu – v pořadí stý bílý plášť, který mě má prohlédnout a zkusit přijít na to, co je příčinou mých zdánlivě nesouvisejících příznaků. Dojde k recepčnímu pultu, zvedne mou kartu a zavolá: „Slečna van der Stapová!“, přičemž zkusmo přejeđe čekárnu pohledem, aby zjistil, který ze ztrhaných soutěžících právě vyhrál místečko v jeho ordinaci. Vstávám a on tiše přikývne. *Dítě*. Skoro vidím, jak se mu ta myšlenka vkrádá na mysl, když se na mě dívá. Mně ale připadá jako muž snů: pohledný obličej, hezké ruce, věk čtyřicet a něco. Konečně se naplňují moje fantazie ze seriálu *Chirurgové*. Kdo by řekl, že se pro nezadanou dívku jako já může nakonec z nemocnice vyklubat tak skvělé místo? Nechávám mamku v čekárně a jdu za ním nesměle chodbou.

Zatímco si, jak se mi zdá, už postě zapisují moje údaje – uprostřed všech těch technologicky vyspělých superpřístrojů pořád nemají přehled o mých záznamech – rozhoduju se využít ten čas k podrobnější prohlídce doktora McVysněného. Na jmenovce stojí DR. K., *PLICNÍ SPECIALISTA*. *Hádám mu něco přes čtyřicet. Okouzlující, hezký a chytrý: playboy, nebo šťastně ženatý a usazený na předměstí? Nebo možná obojí? Radši si ho pak vygoogluju. Bílý plášť může být zavádějící, ale boty nikdy nelžou. Klasické polobotky, černá kůže. Hmm... Není to špatné, ale ani skvělé. Není moc čeho se chytit, ale vzhledem k jeho věku jsem se rozhodla přiklonit se ke kladnému hodnocení.*

Vyzývá mě, abych si sedla a vyhrnula si blůzu. Podprsenu si můžu nechat. Chladný kovový stetoskop mi přikládá nejdřív na hrud', potom na záda.

On poslouchá, já se nadechuju.

Já se nadechuju, on poslouchá.

Já poslouchám, on se nadechuje.

„Něco není tak docela v pořádku,“ říká. Jeho slova mě neděsí. Popravdě se mi dokonce trochu ulevilo. Že je něco v nepořádku, je víc než zřejmé už dlouho; konečně to někomu dochází. *Hezký a k tomu chytrý. Doktor K by mohl být vyslyšením mých modliteb, nejen objektem budoucího snění. Konečně získám pořádnou diagnózu, dostanu recept na nějaké prášky, co mě vyléčí, a vrátím se ke svému životu. A nic bych nenamítala proti občasným kontrolám u doktora K, pokud by se odehrávaly bez přítomnosti dalších osob.*

Prozatím s prohlídkou končí, chce ale, abych si v prvním patře nechala udělat rentgen plic a potom se u něj ještě znovu zastavila. Když se později k doktoru K vracím se snímky svých plic v rukou, bere mě do jiné místnosti, kde si musím sednout na vysoký vyšetřovací stůl, nad hlavou mám nápis **ENDOSKOPIE, PLICNÍ VYŠETŘENÍ.**

„Tyhle rentgeny nevypadají dobře,“ říká. „V pravé plíci je tekutina, kterou musíme odvést.“

„Odvést?“

„Ano, hadičkou zavedenou zády.“

Polykám. Nejsem si jistá, co ta hadička znamená, ale nezní mi to jako něco, co bych chtěla mít vražené do zad.

Tentokrát se musím od pasu nahoru svléknout úplně. Sedím odhalená, nezakrývá mě ani ta pitomá krajková podprsenka. Je mi hrozně nepříjemně, a nejen to. Začínám se bát. *Proč se kolem mě najednou motá taková spousta lidí? Cítím jejich přesilu. Kéž bych mamce neříkala, že na mě má počkat venku. Hrdost mi ale nedovolí, abych si to teď rozmyslela a někoho poprosila, aby ji přivedl. Takže tam sedím a klepu se, zatímco doktor K, jeho asistentka (žádná konkurence – její*

volba obuvi jasně vypovídá o tom, že se zajímá víc o ženy než o muže) a hladce oholený sekundář jménem Floris připravují obludně velkou jehlu. Tři páry očí hledí na moje dva malé kopečky. *Nebo je možná příliš zaměstnává pohled na tu příšernou jehlu, kterou mi mají vrazit do zad a přímou cestou až do plíce?* Zdá se, že Florisovi je zrovna tak nepříjemně jako mně a snaží se na mě nedívat přímo, čímž se moje vlastní rozpaky stávají v té malé místnosti ještě hmatatelnější.

Asistentka doktora K mi začíná vysvětlovat, co se bude dít a proč se domnívají, že je nutné napíchnout mi vnitřnosti: „Rentgeny ukazují, že máte mezi plící a pohrudnicí, vakem obklopujícím plíce, asi tři čtvrtě litru tekutiny.“

„Aha.“

„Pokud je to žlutý hnis, není to dobré,“ pokračuje. „To by znamenalo, že je tam infekce.“

„Aha.“

„Lepší by byla čirá tekutina.“

„Aha.“

Dává mi injekci anestetika k umrtvení zad, ale kéž by mi dala dvě. Cítím každý trýznivý centimetr té hadičky, co do mě cpou zády. Když doktor K vidí, jak se cukám bolestí, hned mě zachraňuje druhou injekcí anestetika. Hadička je dost dlouhá, abych viděla tekutinu, která mi vytéká ze zad. Tekutina není žlutá, ale, jak se ukáže, ani to není žádná výhra.

Doktor K si říká o moje číslo na mobil. Jsem polichocena: mobil je pro domlouvání rande, ne pro doktory. Druhý den mi volá, zrovna když večeřím s rodiči, ale nejde o pozvání na kafe.

„Nemůžu přijít na to, co s vámi je. Chci vás na týden hospitalizovat, abychom mohli provést sérii vyšetření. Začneme endoskopií.“

„Endosko... čím?“

„Uděláme vám po straně na zádech drobný řez, asi dva centimetry dlouhý, vsuneme dovnitř maličkou kameru a prohlédneme si vaše plíce z větší blízkosti. Když už tam budeme, odebereme také nějaké vzorky tkáně.“

„Aha... jasně, když myslíte, že je to nutné.“ Ukončím hovor a objevují se první slzy. Najednou mi dochází, že tohle by ve skutečnosti mohl být začátek dlouhodobého vztahu s doktorem K, jenom ne takového, v jaký jsem doufala. Před návratem ke stolu si utírám slzy. „Ten doktor zjevně vyhledává mou společnost,“ zavtipkuju před rodiči. Krátce se zasmějou. Zbytek večere dojídáme v napjatém tichu.

* * *

Doktor K neztrácí čas. Než se naděju, místo na tapety na zdech svého pokoje nebo na všudypřítomné suvenýry ze svých dalekých cest zírám na sterilní nemocniční zdi.

Týden tam ležím v bílém pokoji, v bílé posteli, v bílé nemocniční košili, obklopená bílou, bílou, bílou. Kam se podívám, všude jsou bílé stejnokroje sester, bílá gáza a shora svítící bílé lampy, které všem dodávají křídovou sinalost. Dokonce i lékaři a sestry vypadají nemocně. Do nosu mám zavedenou hadičku, jedna plíce mi hapruje kvůli endoskopii a nad hlavou mi visí respirátor. Děje se toho spousta a nic z toho není dobré. Zdá se, že nic z toho nepřináší žádné odpovědi. Jedinou světlou stránkou je, že se konečně dostávám k pořádné četbě. Znáte to, k těm knihám, o nichž se člověk zapřísahá, že si je přečte, ale nějak mu na ně nikdy nezbude čas. Doktor K – jemuž jsem ve svých fantaziích přidělila hlavní roli – za mnou denně přichází, aby se poptal, jak se mně a Anně Karenině daří. *No, aspoň že jsem na tom líp než ona.*

Po týdnu nemocničních testů a snímků mě v pátek večer propouštějí. Zrovna včas, abych stihla začátek dalšího semestru na univerzitě.

Pondělí 24. ledna

Ale místo toho, abych se vrátila na univerzitu, sedím v pondělí s tátou znovu v jedné z ordinací teď už známé nemocnice. Tentokrát však proti mnohem méně pohledné tváři. Snažím se skrýt své zklamání, když nám oznamuje, že doktor K odjel na týden na nějakou konferenci. *No, hlavně že mi někdo konečně prozradí nějakou diagnózu.* Potají si všichni děláme starosti, nikdo z nás o tom ale nemluví nahlas. Moje rodina se myslím obává, že když své starosti vyslovíme, stanou se skutečnými, a strachu jsme si v poslední době užili dost. Doma se chladí šampaňské. Za chvíli budeme na cestě, s diagnózou v ruce, což je pro nás po tom všem, čím jsme si prošli, stejně dobré jako vyléčení.

„Máme výsledky z laboratoře. Je to rakovina.“

Okamžitě a z celého srdce toho člověka nenávidím. *Kde sakra vězí doktor K?* Nejenže si tahle kreatura sedí se založenýma rukama za stolem mého milovaného doktora K., teď mi ještě ke všemu vykládá, že mám rakovinu!

Chvíli tam jen tak sedím s otevřenou pusou. Potom mi do očí vhrknou slzy, všechna síla mě najednou opouští a já se kácím na podlahu. Plazím se schovat pod stůl – jako kdyby pod stoly rakovina neexistovala. Ten okamžik je naprosto neskutečný a děsivě skutečný zároveň.

V jisté chvíli si vzpomenu, že je tam táta. Vzhlednu k němu – kouká někam do dálky. Instinktivně ho chci utěšit, ale nenacházím slova. Vidím, jak se mu v brýlích odrážejí slzy. Víím, že se zoufale snaží je potlačit. Zřejmě se mu v hlavě

honí totéž co mně: mamka zrovna vyhrála svou vlastní bitvu s rakovinou prsu. Prošla chemoterapií jen o dvoje dveře dál, než teď sedíme my. Přece se to nemůže dít znovu. Ne mně. Ne když je mi teprve jedenadvacet.

Konečně mě zase začínají poslouchat nohy. Vylézám zpod stolu a schovávám se do teplé prošívané bundy. Hledám nějakou tělesnou útěchu. Ale je mi jen pořád větší zima. Nechci nic víc než odtud zmizet. Chci běžet pryč, aby se těch několik posledních minut mého života vymazalo. Nikdo mimo táty a mě neví, že se tenhle zlý sen děje. Ještě nevstoupil do životů těch kolem nás, a když k nim teď rychle poběžím, možná nebude existovat ani v tom mém. Otáčím se k odchodu. Doktor se mě ptá, kam jdu. *Kdo to sakra ví?* Vím jen to, že odtud musím vypadnout.

Tady nemám být, ne v nemocnici. Mám být první den na přednáškách nového semestru. Tam venku studenti běží, aby stihli přednášky, s kafem v jedné ruce a novinami v druhé. Tenhle svět neznám. Tam venku čeká mamka se sestrou na důvod bouchnout šampaňské.

Ale tady uvnitř mám rakovinu. Posílají nás na onkologii: na ředitelství rakoviny. Tam ten zlý sen potvrzují a mně začíná docházet, že je to pravda. Už nejsem na plicním oddělení, přestávám být v péči doktora K. Sedím tam jako v kómatu, když můj nový lékař, doktor L, mluví o poruchách fungování mého těla, jako kdyby šlo o nějaký stroj. *Skvělé.* Jeho první slova mám rozmazaná; slyším jen „agresivní“, „pokročilá“ a „vzácná“. „Rabdomyosarkom“, tak tomu říká.

„Rakovina se rozšířila od plic až dolů k játrům,“ říká doktor L. Zrovna tak mohl říct z nemocnice až dolů do márnice. „Zdá se, že hlavní nádor je přichycen na játrech a rozšířil se do pohrudnice.“ Zoufale si přeju, aby přestal, ale rány přicházejí dál.

„Těžké bude už jen to, abychom se ho zbavili, ale opravdový oříšek bude udržet ho na uzdě.“ Odmlčí se. „Kdybychom mohli něco udělat, abychom pomohli...“

Já to věděla. Kdyby. Řekl „kdyby“! „Kdyby“ znamená, že umřu. Copak vážně umřu? Takhle se člověk cítí, když umírá? Dívám se dolů do bodu, kde se stěna stýká s podlahou. Zírám do jednoho bodu ve snaze přidržet se něčeho, co už tam není. Vycházím na chodbu. Táta zůstává, aby si vyslechl zbytek doktorova proslovu.

Naší další zastávkou je radiologické oddělení, kde dostávám radioaktivní tekutinu, aby mi mohli udělat snímek kostí. Otec spěchá ven z místnosti. *No, to je skvělý, když on nedokáže zvládnout ani tohle, co se sakra čeká, že budu dělat já?* Vrací se se zarudlýma očima, což se neúspěšně snaží skrývat. Později se dozvídám, že šel zavolat mamce a sestře. Jak to všechno působí na moji rodinu, se ukáže jako nejhorší část celé téhle noční můry: táta padající na kolena, když si myslí, že se nedívám, mamka příkrčená na schodišti brečí uprostřed noci do telefonu, sestra neschopná se mě dotknout bez toho, aby se jí oči zalily slzami.

Účinky injekce se projeví až za dvě hodiny, máme tedy tak zrovna čas stavit se na hodinu doma. Na tomhle místě už nevydržím ani minutu.

„Nevypadá to dobře, tati,“ říkám. „Ani trochu dobře.“

„Zrovna tak skeptičtí byli v případě tvé matky, Sophie. Letos to bude hrůza, ale příští rok už bude všechno jako dřív.“

„To je blbost, tati. Oba víme, že v mém případě není řeč o rakovině prsu!“

„Doktoři už jsou prostě takoví,“ prohlašuje rozhodně.

„A tátové už jsou prostě takovíhle,“ odpovídám.

Sotva zabočíme do naší ulice, rozeznávám siluetu své sestry, která čeká před naším domem. Jmenuje se Saskia,

ale pro mě je Sis. Někdy se zdá, že jsme si hodně podobné, a jindy zase vůbec ne. Máme stejné černé obočí a plné rty, ale pokud jde o naši osobnost, asi bychom nemohly být odlišnější. Sis je vzorová starší sestra: metodická, sebevědomá, zodpovědná. Zatímco já jsem typické nejmladší dítě: svobodomyslná a dobrodružná. Dokážeme se shodnout jedině na tom, že spolu nevycházíme. Po sedmi letech nepřetržitých bojů se propast mezi námi zdá být příliš velká, než aby se dala překonat.

Saskia je ale paradoxně ta, kterou teď chci vidět nejvíc. Vzlykám jí do otevřené náruče.

„Vždyť je mi teprve jedenadvacet, Sis,“ koktám. „Mám rakovinu. Možná umřu.“ Pevně mě objímá. Cítím, jak se chvěje. Jdeme domů, obě s pláčem. Je to prvně po letech, co jsme se objaly. Je to příjemné.

Když vejdemo dovnitř, jdu nahoru do svého pokoje a sedám si před zrcadlo. Zírám na svůj obraz, hledám něco divného, něco, co nejsem já, co tam nepatří. Cizí rakovinnou nestvůru. Vidím jenom pobledlou a vyděšenou holčičku. *Tohle že jsem já? Jsem já holka s rakovinou? Takhle vypadá holka s rakovinou?*

Myslím na mamku, jak jede domů tramvají. Jsem si jistá, že si našla místečko někde v rohu a dívá se oknem do dálky. Třeba je tramvaj nacpaná a ona musí stát vmáčkнутá uprostřed té spousty mokrých kabátů. Nebo už přestalo pršet? Nemůžu si vzpomenout. Musím se soustředit na pláč, ronit další slzy kvůli té posrané rakovině. *Proč prostě nejela taxíkem, v den, jako je tenhle?* Možná potřebovala čas, aby tu zprávu zpracovala, nebo aby mohla ještě pár minut předstírat, že je dnešek den jako každý jiný. Nejdřív její rakovina, a teď moje rakovina. Kéž bych v té tramvaji mohla být s ní, abych ji podpořila, i když se sama sotva držím na nohou.

Když dorazí domů, jsem zrovna na záchodě. Rychle si zapínám džíny a splachuju výsledek svého čurání z nervozity. Džíny mi na zadku plandají – teď už vím, že za to vděčím rakovině. Mamka vybíhá po schodech a chytá mě za paže. Oči má vlhké, když se ale upřeně dívá do těch mých, nebrečí. „My to zvládneme,“ opakuje pořád dokola.

Jenom příkyvuju.

„Opakuj po mně, Sophie: My to zvládneme. My to zvládneme.“ Přinutí mě to říct asi milionkrát. Držím se těch slov tak pevně, jako máma drží mě. Nepřestávám tuhle mantru opakovat ani cestou zpátky do nemocnice na sken kostí. *Scintigrafie skeletu*. Zní to tak zlověstně.

K naší brigádě se připojila i babička – spolu s taťkou a sestrou čekají dole v depresivním nemocničním bufetu, zatímco mě mamka, která pod tímtež přístrojem sama ležela teprve nedávno, bere za ruku a vede mě. Musím si sundat všechno kovové, ale smím zůstat oblečená. Místnost, v níž jsme, je obrovská, ale samotný přístroj se zdá být ještě větší.

Podávám mámě své šperky a ona mi tiskne do ruky svůj kašánek pro štěstí. Schovávat si kašánky je naše rodinná tradice, jedna z těch, které začala moje babička, moje *Oma*.

Jakmile přijde podzim, každý z nás si vybere ten nejkrásnější kašánek, jaký dokáže najít, a nosí ho pak v kapse pro štěstí celý zbytek roku. Když při společné procházce strčím mamce ruku do kapsy, abych si ji zahřála, vždycky vím, že tam najdu kašánek. Ten, který mi dala teď, je tentýž, který u sebe nosila, když se s rakovinou léčila sama. Nepustí mě, dokud si není jistá, že jsem přijala její druhou mantru, kterou si mám odříkávat během snímkování: „Moje kosti jsou čisté. Moje kosti jsou čisté. Moje kosti jsou čisté.“ Pokud rakovinu nemám v kostech, znamená to, že mám naději.

Opakuju si její slova a mačkám kaštanek tak usilovně, že mám obavy, aby se nerozlomil.

Snímkování trvá asi dvacet minut. Během té doby musí kvůli radiaci všichni ostatní místnost opustit. Užívám si to náhlé ticho a klid a nějak se mi podaří usnout, což je pěkné až do okamžiku, kdy se probudím a vzpomenu si, kde jsem a co tam dělám.

Když je to všechno za mnou, sedíme s mamkou na židlích, které lemují chodbu. Nevím vlastně proč, protože výsledky nedostaneme dřív než příští týden. Možná se potřebujeme vzpamatovat.

Technik, který má u skenu službu, vyjde ven a říká, že to vypadá dobře. Nechápu to. Neměl by o tom rozhodnout doktor? Předpokládám, že asi myslí, že snímky dobře vyšly. Však víte, jako „dobře umístěné“ a „nerozmazané“. Mamka je naštěstí trochu připravenější než já. Napětí na našich tvářích bylo zřejmě tak zřetelné, že se technik rozhodl neformálně nám tu dobrou zprávu předat hned. Musí to opakovat třikrát, než nám to opravdu dojde. Mamka vyskakuje a začíná ho objímat a líbat. Já ji následuju. Dvě ženské, dvoje rty na jeho dvou tvářích. Neví tak docela, co si s tím má počít.

Běžíme najít zbytek rodiny. Táta se zrovna obrací na konci haly. Běžím k němu dlouhou prázdnou chodbou a křičím: „Tati! Tati, moje kosti jsou čistý! Moje kosti jsou čistý, uzdravím se!“ Vrhám se mu do náručí. Později mi poví, že tenhle okamžik si z těch strašných prvních dnů pamatuje nejživěji.

Zdaleka to ale není konec všech vyšetření. Další den jsem objednaná na vzorek kostní dřevě. Vracet se do té hrozné nemocnice je ta poslední věc na světě, kterou chci dělat. Nesnáším svého nového doktora a všechno, co s ním souvisí. Vyndává dlouhou jehlu a věc připomínající vývrtku a chystá

se pracovat v blízkosti mé kyčle. Varuje mě, že to bude bolet, ale už jsem na tom tak, že bolest je moje nejmenší starost. Strach mě ochromil do té míry, že sotva vnímám, jak se mi zavrtává do kosti.

Mamka mě drží za obě ruce a dívá se mi přímo do očí. Je mi jednadvacet, jsem dospělá, ale klepu se jako dítě. Bojím se tak, že nedokážu přestat brečet. Bojím se doktorů a jejich slov, bojím se slovníku, kterému nerozumím. Bojím se rakoviny. A ze všeho nejvíc se bojím toho, co ještě přijde.

Zůstává mi dírka v boku, kterou sestra překrývá kouskem bílé gázy. „Tak, a je to, jsme hotovi. Vedla jste si opravdu moc dobře.“ Je milá, má krátký módní sestřih a blýskavé náušnice. Hned jsme si padly do noty. Několikrát se starala o mamku během její chemoterapie a pamatuje si naši rodinu. Její slova mi ale nedokážou ulevit.

Neděle 29. ledna

Upřeně zírám do objektivu a vzdorně zvedám oba prostředníčky. Póza, která ječí: „Seru na tebe, rakovino!“ *Kéž by to bylo takhle jednoduché.* Je neděle a všechno je teď jiné. Jiné než včera, jiné než před týdnem, jiné než vloni. Ne, dneska ráno jsem nešla na trh ani si nedala kafe na Westerstraat. V pondělí, místo abych šla do učebny jako všichni mí kamarádi, se nechám přijmout do nemocnice na první týden chemoterapie. Příští dva měsíce budu každý týden dostávat dávku vinkristinu, etoposidu a ifosfamidu. *Bůh ví, co dalšího do mě ještě hodlají napumpovat.*

Rozhodla jsem se ale, že dneska rakovinu nemám. Jsem v ateliéru kamaráda Martina, z reproduktorů řvou *Rolling Stones*. Miluju syrový hlas Micka Jaggera a řezavý zvuk kytary Keitha Richardse. A miluju focení. Příležitostně dělám

modeling už od čtrnácti a ve světle reflektorů se mi vždycky líbilo. Dneska ale nejde prostě jen o nějaké focení. Dneska jsem Martina poprosila, aby zdokumentoval Sophii bez rakoviny. Protože po pondělku ze mě bude jiná Sophie: jiný vzhled, jiné myšlenky. *Kdopak ví, co se mnou rakovina udělá? Poznám se ještě vůbec, až bude všechno řečeno a vykonáno?*

Uvědomuju si, že se usmívám, špulím pusku, dělám do objektivu všechny možné obličejce. Takhle daleko od slz jsem se od té zprávy ještě nedostala. Je to prvně od minulého týdne, kdy mě nikdo neutěšuje a kdy se ani já sama nepokouším utěšit někoho jiného. Před objektivem cítím, jak rostu a sílím. Necítím se smutná a slabá. *Já to zvládnou.* S každým cvaknutím závěrky povyrůstám. Jsem úplně uvolněná a je mi skvěle. Moje oči se lesknou pohnutím. Pořád se bojím, ale tady, před objektivem, se můj strach jeví jako síla.

Seru na rakovinu! Seru na nemocnici! A seru na všechny bílý pláště! Já to zvládnou!

Pondělí 31. ledna

Do kamene ve štítu budovy stojící proti našemu domu na druhé straně kanálu je vytesaný nápis VITA BREVIS. Na ta slova se z okna svého pokoje dívám celý svůj život. Je to nejvyšší a nejširší budova v celém bloku, o mnoho převyšující všechny ostatní domy. Nedá se přehlédnout, ale dneska ke mně ta slova promlouvají způsobem, jakým ke mně nikdy dřív nepromlouvala. *Vita brevis: život je krátký.*

Posbírám si věci a jdu ven, sbalená a připravená na cestu do nemocnice, na první týden chemoterapie. Máma, sestra a já přihlížíme, jak táta nakládá věci do auta. Mám toho tolik, že to vypadá, jako bych jela na prázdniny. Uvědomuju si,

že jsme v tom všichni spolu, že pro ně je tahle výprava stejně divná a děsivá jako pro mě. Jediný rozdíl je v tom, že rakovina je v mém těle, ne v jejich. Teprve až dorazíme do nemocnice, kde bude čekat jen jedna postel, mi začne docházet, že tou nemocnou jsem tady já. Ale pro tuhle chvíli to vypadá, jako bychom byli nemocní všichni.

Po příchodu na moje oddělení, C6, mě přidělují na společný pokoj. Vedle mojí postele je nějaká stará paní, která se plazí po zemi podél své postele a vydává podivné vřeštivé zvuky. Vypadá, jako by patřila spíš na psychiatrii. Na dalších dvou postelích leží muži ve věku mého dědečka. Zoufám si – nechci být obklopena třemi staříky, kteří už jsou jednou nohou v hrobě i bez pomoci rakoviny. Při pohledu na ně nevidím nic než smrt. Kdybych byla ve vlastním pokoji, dívala se na vlastní bílé stěny, třeba by se mi povedlo namluvit si, že tudy jen procházím. Se slzami v očích prosím doktora L alias doktora Lempla, abych dostala soukromý pokoj, jen pro mě a moje utrpení, on mi ale nehodná ustoupit. Naštěstí má službu Bas, ošetřovatel, který se nade mnou slituje. Okamžitě se pustí do přehazování přidělených lůžek, jen abych mohla mít pokoj pro sebe. Je jasné, že my dva spolu budeme vycházet dobře.

Bas nevypadá jako typický ošetřovatel. Má oholenou hlavu a na pažích jedno tetování vedle druhého. Kolem krku mu visí mohutný stříbrný řetěz. Můj první dojem je, že jde o typ chlápka, kterého bych nechtěla potkat někde v temné uličce, ukazuje se ale, že je jenom velký měďa. Cestou do mého nového pokoje míváme místnost, v níž se to hemží sestrami a několika doktory. Vzhlednou a berou na vědomí nově příchozího. Vyměňujeme si úsměvy.

Můj nový pokoj není nic moc extra, ale je jen můj a já jsem vděčná. Bas neztrácí čas a hned přivádí sestru, která mě bude mít v těch několika příštích dnech na starosti.

Má zrzavé vlasy a dolíčky ve tvářích. Říká, že se jmenuje Hanneke, a jedním dechem mi oznamuje, že mám vlastní koupelnu a že mi po třech týdnech vypadají všechny vlasy a všechno ochlupení.

„Úplně všechno?“

„Ano.“

„Takže taky obočí a řasy?“ ptám se.

„Ty taky.“

„A pubické ochlupení?“

„Ano, to taky.“

„Skvělý. Pubertální číča.“

Projíždím si vlasy rukama a říkám si, jak asi moje hlava pod nimi vypadá. Nikdy jsem sice neměla husté vlasy, dneska jsem ale víc než spokojená s tím, co mám.

Bas mi vysvětluje, co se bude dít. Chemoška není ani zdaleka takové vzrůšo, jak to možná zní. Čtyřadvacet hodin denně budu upoutaná na lůžko. Z toho budu osm hodin připojená ke stojanu s kapačkou plnou chemoterapeutického roztoku. Zbýlých šestnáct hodin budu připojená ke stojanu s kapačkou plnou vody, kterou se ten roztok vypláchne. Vzrůšo.

Bas si píská a přitom zavěšuje na stojan nějaké sáčky napojené k hadičce vedoucí z mé paže. Vypadá to celkem neškodně – sáček s něčím žlutým vedle dvou sáčků s čirou tekutinou. Bas si hraje s hadičkou a Hanneke píše záznamy do mé karty. Sleduju, jak se hadička připojená k mé paži pomalu plní žlutou tekutinou. Obezřetně pozoruju, jak se ta žluť plazí blíž a blíž k mé žíle.

„Tohle je ta chemoterapie?“

„Ano.“

Něco ve mně chce ruku od toho žlutého sajrajtu odtáhnout pryč, v duchu si ale usilovně opakuju, že mě to zachrání. „Budou po tom zvracet?“

„Možná ano,“ říká Hanneke, „ale ne nezbytně. Vidíte tenhle sáček?“ Ukazuje na jeden z těch s čirou tekutinou. „To je lék proti zvedání žaludku.“

Na sáčku čtu, že se ten zázračný lék jmenuje dexametazon. Má ovšem jeden nepříjemný vedlejší účinek: zadržuje tekutiny. Během hodiny kvůli všem těm tekutinám, co zadržuju, vypadám a cítím se jako čtverzubec, taková ta nafouklá ryba. Tváře mám rudé a obličej a ruce úplně opuchlé. Nezvracím, přitom se mi ale zvracet chce, což je vlastně mnohem horší než samotné zvracení. Konečně to můj žaludek neudrží a vlna žlučovitých zvratků jde ven. Cítím pach posledního jídla: sendvič s tuňákovým salátem. *Tuňákový salát už si nedám. Nikdy.* Žaludek se mi zvedá celý zbytek dne, ale zvracení už se naštěstí neopakuje. Můj první bonus.

Úterý 1. února

Moje rodina přetváří můj nemocniční pokoj v sídlo vrchního velení. Mamka je se mnou čtyřiaadvacet hodin denně, takže se můžeme tímhle zlým snem prospat spolu. Všechny noci tráví na skládacím lehátku vedle méj postele. Dlouhé spaní ovšem není v nabídce. Každé ráno nás v sedm hodin budí ranní směna: sestry, jehly a paní s pronikavým hlasem, která před sebou strká vozík s kafem. Rakovina má na svědomí, že se zase cítím jako malá holka a zoufale potřebuju maminku. Kdykoli potřebuju jít do koupelny, máma vypojí pumpu na stojanu ze zásuvky, a když je mi moc zle na to, abych vstávala, jednou rukou mi čistí zuby a druhou mi pod bradou drží plivací misku. Pomáhá sestřám pečovat o mě, a když spím, dává na mě pozor.

Táta si vzal na starost věcnou stránku, prověřuje mého doktora přes své přátele v lékařské branži a studuje mou

nemoc. Je profesionální tvůrce sítí, a pokud vím, mezi devátou ráno a devátou večer nedělá nic jiného. Už mluvil se všemi v nemocnici a teď se doslechl o klinice Mayo ve Státech a vytvořil si z toho pro sebe nový projekt. V těch několika posledních dnech navázal s mým doktorem těsnější vztah než já. Zatímco já se na to snažím nemyslet, můj táta doktor L nahání, aby mu nabídl své nejnovější rady ohledně mé léčby. Já sama nejsem na kontakt s doktorem L zdaleka tak žhavá. Pro mě je stejně ohavný jako moje nemoc.

Dokonce i Sis má svou roli. Rakovina zatím způsobila alespoň jednu dobrou věc: získala jsem zpátky svou sestru. Naše boje jsou rozhodně minulostí. Udržuje doma všechno v chodu, což znamená mnohem víc než krmit naši slepou dementní kočku a vynášet odpadky. Dbá na to, aby táta jedl pořádná jídla, a mamce připravuje překvapení v podobě častých telefonátů, donesených sendvičů a výpravných časopisů. Nemám zdání, kde na tohle všechno plus psaní diplomky a návštěvy u mě bere čas, ale objevuje se v nemocnici denně, vybavená čerstvými těstovinami, organickou polévkou, tělovým mlékem a zářivým úsměvem.

Když mi prvně prozradili mou diagnózu, pokusila jsem se o průzkum, ale dost uboze jsem selhala. Když jsem do internetového vyhledávače napsala „rabdomyosarkom“, nabídl mi 846 tisíc výskytů. *A potom že prý je to vzácný typ rakoviny.* Rázně jsem laptop zaklapla. Připadalo mi, že každý z těch výskytů zabíjí jeden z mých snů. Takže tohle všechno s radostí přenechávám svojí rodině.

Já sama mám na práci jen jedinou věc: chemoterapii. Aby mi bylo špatně a potom líp. Tak to dělám. Jedinou položkou na mém seznamu úkolů je přežití. Ležím v posteli, rozhodnutá nechat tuhle šlamastyku za sebou. Nic mnou nehne,

dokonce ani bolest, kterou cítím, když mi zavádějí kanylu nebo když zvracím do kbelíku v matčiných rukou. Ještě nikdy jsem se necítila tak prázdná.

Středa 2. února

„Jen se podívejte, v jakém je stavu! To je naprosto nepřijatelné! Pokud s tím něco okamžitě neuděláte, já sám odtud tu chudinku odvezu!“

Ze svého pokoje slyším, jak Jan s naším dalším blízkým přítelem Jochemem na chodbě plísni doktora L. Janovi projde téměř cokoli – ať už během jeho vlastní televizní talkshow, nebo při peskování mého doktora. Slyším, jak je doktoru L. Janova přítomnost nepříjemná, a musím se smát.

Moje hlava narostla z čtverzubce do velikosti fotbalového míče barvy zralého rajčete a moje ruce tvarem ani zdaleka nepřipomínají to, čím byly dřív. Skutečnost, že jsem o nějaká tři kila těžší než včera, neuniká Janově ani Jochemově pozornosti.

„Hej, kočko! Ty dneska rozhodně záříš! Ten karmínový odstín ti ohromně sluší!“ Jan vytahuje z tašky krabici čerstvého borůvkového džusu. „Kvůli těm antioxidantům nebo něčemu na ten způsob.“

Jochem mi přinesl další dvě láhve tmavě červené tekutiny. Nápis hlásá BEZINKY. „Chtěl jsem ten, co má nejvíc vitamínů,“ řekl tiše. „Paní za pultem říkala, že tenhle je opravdu zdravý.“ Naklání se ke mně a líbá mě na tvář.

Vedle mojí rodiny jsou Jochem, Jan, Martin a moje nejlepší kamarádka Annabel jediní lidé, které chci mít tyhle dny kolem sebe.

Jan a Jochem jsou úžasní, ale Annabel za mnou chodí skoro denně. Známe se od doby, kdy jsme se ve školce učily číst

a psát. Od té doby neuplynul den, kdy bychom nevěděly, co druhá z nás dělá a s kým.

Obě jsme Blížanky. Když chce Annabel vysvětlit naše velmi odlišné povahy (a taky svou víru v astrologii), říká, že existují dva typy Blíženců: ti s vlastnostmi Býka a ti, kteří mají víc rysů Raka. Podle ní je ona víc Býk a já víc Rak. *Doslova, jak se zdá.* Nikdy moc nedávám pozor, ale jsem si jistá, že má astrologické vysvětlení i pro to, proč ona šla na vysokou školu studovat marketing, zatímco já si vybrala politologii. Kdyby Annabel byla muž, myslím, že bych byla bláznivě zamilovaná. Jaká škoda, že ani jedna z nás nemá zájem o ženy. Annabel je můj módní guru, ale nějak se nám daří kromě řečí o svetřících od Missoniho a kabelek značky Balenciaga najít si čas i na to, abychom probraly solární energii, inflaci a genocidu v rozvojovém světě.

Svět jsme objevovaly společně. Jako malé holky, jako pubertální dívky a teď jako (údajně) mladé dospělé ženy. Jedly jsme spolu šneky v Dordogne a sladkosti v kodaňském přístavu. Stály jsme s otevřenou pusou pod křišťálovým lustrem Josehpiny Bakerové v jejím francouzském sídle plném netopýřů. V Dánsku jsme s jekotem proplavaly mořskými chaluhami a v jednom londýnském butiku si koupily svoje první lodičky na podpatcích.

Rozdělily jsme se zatím jenom dvakrát. Prvně když jsem odjela do Himálají a potom když Annabel odjela na stáž do New Yorku, kde pracovala v jednom malém módním domě, který se specializuje na svatební modely. Zrovna se vrátila, když do našich životů vstoupila rakovina. I když při ohlednutí zpátky zjišťujeme, že jsme obě viděly známky toho, že něco není v pořádku, už dřív. V prosinci jsem letěla za ní, abychom společně oslavily Vánoce v New Yorku. Byla už tři bloky a dvě kafe ve Starbucks přede mnou, zatímco já teprve

popadala dech na nekonečných schodech z metra. A rozhodně se mi vůbec nepodobalo, že jsem se na Silvestra rozloučila už hodinu po půlnoci, a přitom přede mnou stál rozkošný Newyorčan. Pochopitelně jsem si od něj vzala vizitku, což vedlo k nedělnímu ránu v MoMA, Muzeu moderního umění, což vedlo k nedělnímu odpoledni v restauraci Pastis, což vyústilo v romantickou večeři se spoustou červeného vína. Druhý den jsem se probudila pokašlávající a upocaná v Lower East Side. Když jsem za sebou potichu zavírala dveře, venku byla ještě tma. V osm ráno už jsem byla zpátky u Annabeliných dveří.

Tohle už je podruhé, co za mnou kluci přišli na návštěvu. Posledně mi Jan přinesl lízátko ve tvaru srdce. Jochem mi donesl kytky. A Jan pochopitelně pokaždé přichází s hromadou módních časopisů. Když vejdou sestřičky a nesou jehly, kluci dělají povyk a radí jim, aby ode mě daly ruce pryč.

Dneska přichází ošetřovatel Bas, aby mi znovu zavedl kapačku. Jakmile vyndá jehlu, Janův i Jochemův výraz se mění. Ztichnou a opatrně ustoupí. Projednou ani jeden z nich nevtipkuje. Už nejsem jednou z nich; jsem nemocná nafouklá ryba zavěšená na kapačce.

Sobota 5. února

Někdo klepe na dveře. Je to ten ohavný zmetek z plicního oddělení, co mi řekl, že mám rakovinu. *Je v tom chudák nevinně, čirou náhodou toho dne zaskakoval za mého milovaného doktora K.* Když jeho hlava znenadání vykoukne zpoza závěsu, který mou postel odděluje od nemocnice (a všeho, co po ní chodí, zvrací a naříká), nadskočím. Chce vědět, jak si vedu. *Kromě zvedajícího se žaludku a nafouklé hlavy ze vši té chemie,*

co do mě pumpujou? Říkám mu, že je mi fajn. Nevím proč, ale každému, kdo se zeptá, říkám, že je mi fajn.

Odchází a objevuje se vysoká postava doktora L s hejnem nohsledů v patách. Bez varování vchází a staví se kolem mé postele. Dvanáct očí, které se do mne zavrtávají. Nesnáším to, když je přivede. Je to trapné a nepříjemné, nechat se okukovat jako nějaký vědecký experiment. Prostě přijdou, zaujmou pozice a začnou zírat.

„Dobré ráno, přišli jsme se na vás podívat,“ říká doktor L. *Jo, to teda vidím.* Dívám se na tu snůšku neznámých lékařů z onkologického a hematologického oddělení a pátrám po doktoru McVysněném, který byl tak moc milý, že mi pomohl stáhnout košilkou po mých třesoucích se zádech ten den, kdy mi odčerpal onu tekutinu, když ještě nebylo zřejmé, že se mi na plíci přichytila celá rodinka nádorů. Oprava: na ten fleece obklopující mou plíci, odborně zvaný „pohrudniční dutina“. Hledám toho, který za mnou přicházel každý den a ptal se na Annu Kareninu. Ale doktor K mezi nimi není.

U doktora L dneska došlo k nějaké změně: usmívá se. Úsměv u něj vidím úplně poprvé.

„Mám dvě dobré zprávy. Zaprvé: přišly konečné výsledky z laboratoře a vaše kosti jsou skutečně čisté. Zadruhé: znovu jsme prohlédli vaše snímky a dospěli jsme k závěru, že rakovina je pouze v pohrudnici. To znamená, že nádory se omezují na torax a zatím nepronikly do pravé strany dutiny břišní. To píchání, které cítíte kolem jater, je jen vystřelující bolest. Což znamená, že existuje jistá pravděpodobnost šíření, ale nejde o diseminaci od orgánu k orgánu, a to by mohlo znamenat mnohem optimističtější prognózu.“

Ticho. Nechápu přesně, co zrovna řekl. Kostí, diseminace od orgánu k orgánu, torax? Ale mamka ze sebe vydává pronikavý zvuk a začíná vzlykat. Pomalu mi dochází, že jsou to

slzy radosti. *Takže to je dobrá zpráva. Opravdu dobrá zpráva!* Doktor L mi říká, že játra mám čistá – a už dřív jsem si dala dohromady, že rakovina v játrech obvykle znamená, že by si měl člověk vyhlídnout místečko na hřbitově.

Nemůžu si pomoci, musím se usmívat. Mamka mi mačká ruku.

„I tak půjde o dlouhou léčbu,“ pokračuje doktor L. „Naplánujeme vám čtyřiapadesát týdnů chemoterapie. Pro začátek budete na léčbu chodit každý týden. Později to omezíme na každý třetí týden. Jakmile vám dokape tahle dávka, můžete jít na víkend domů. Uvidíme se v pondělí.“

Odchází, ale mamka dál vzlyká štěstím.

Čtvrtek 17. února

Sedím na židli a v zrcadle pozoruji paní stojící za mnou. Cizí ruce se probírají tím, co mi zbylo z vlasů. Celé chumáče mi padají k nohám.

Kupování paruky pro mě není nové, nikdy mě ale nezapadlo, že si budu paruku kupovat pro sebe. Vloni prošla stejným peklem máma kvůli rakovině prsu. Zůstaly mi jen nepříjemné vzpomínky na strašidelné hlavy manekýn, elektrické holicí strojky a naprosto neosobní prodavačky. Máma vždycky nosila vlasy vyčesané nahoru. Teď jsou krátké a tmavé, teprve jí začínají znovu dorůstat.

Koupila si paruku, světle oříškově hnědou, připomínající účes, s nímž se musela rozloučit. Nosila ji zřídkka, radši si hlavu omotala šátkem. Nikdy jsem jí to sice neřekla, ale vždycky mi připadalo, že ta paruka působí na její hlavě nepřírodně. Podstoupila dvě operace, během nichž jí vyřízli tolik rakoviny, kolik jen šlo. Po operacích následovalo pět týdnů ozařování a potom chemoterapie ve stejné nemocnici, v níž

se teď léčím já. Bylo to strašidelné období pro nás pro všechny. Výroky doktorů byly čím dál děsivější, od operace přes ozařování až po chemoterapii. Poslední etapa byla nejhorší. Chemoterapie a smrt se zdají být tak těsně vedle sebe.

Dneska ráno jsem po probuzení našla vlasy na polštáři. Chomáče vlasů v kartáči.

Zoufalství ve výlevce. *Stará dobrá Hanneke měla pravdu. Tři týdny, na den přesně.*

Vidím, jak plešatím, i když všem ostatním moje vlasy připadají stejné jako obvykle. Včera jsem si dokonce v duchu říkala, že vypadají pěkně a lesknou se, přestože jsem svoje jemné vlasy nikdy nijak zvlášť nemilovala. Zlehka skrz ně projedu rukama a mezi prsty mi zůstane několik pramínků. Dívám se na kartáč ležící na umyvadle, jako by to bylo zosobněné zlo. Zlý ovšem není kartáč, zlé je zrcadlo. Vlasy teď budou padat pořád dál, samy od sebe, ať už je budu kartáčovat, nebo ne. Stovky pramínků najednou. Když se podívám zblízka, vidím už lysá místa. Netrvá dlouho, než si člověk uvědomí, že včerejšek patří dávné minulosti. Přišel čas porýdit si paruku.

Je to zvláštní, ale nevzpomínám si, že by mi ta sestra říkala, jak moc bude vypadávání vlasů bolet.

Obchod s parukami je v centrální nemocniční hale. *Šikovné pro onkologické pacienty, kteří se tam mohou zastavit, hned jak je odpojí od kapačky.* Vedle mě sedí mamka, Sis a Annabel. Všechny jsme zamlklé a necítíme se ve své kůži. Pak si Annabel vyzkouší jednu z paruk, a napětí je pryč. Vypadá směšně. Vyprskneme smíchy.

Vidím, jak prodavačka vyndává nějakou paruku z krabice. *Buď pozitivní, Sophie!* „Každý den mi jich vypadá spousta,“ říkám té ženě a pročesávám si vlasy. Podívá se na mě v zrcadle. Přinesla jsem nějaké svoje fotky, aby viděla, jaký účes

mám ráda. Jsou to ty, co fotil Martin před třemi týdny, když jsem ještě měla hlavu plnou vlasů. Teď, když buňky mých vlasů prohrávají svůj boj s chemikáliemi, se té dívce na obličích podobám čím dál míň. Fotky leží na stole vedle katalogu paruk a vzorku blond vlasů s nádechem do žluta, který se právě objevil. *Třeba něco takového? Ani vzdáleně. Ve všech těch účesech vypadám jako transka, a když mi prodavačka podá dlouhé tmavé háro, jasně před sebou vidím kytaristu z Guns N' Roses. Pro MTV to může fungovat, ale ne na mojí hlavě. Je to k posrání, hotová katastrofa.*

Dívám se na sestru, tmavé vlasy má stočené do drdolu. Vypadá krásně. Stejně jako já si vlasy radši vyčesává nahoru a dozadu, trochu neuspořádaně. Dívám se na Annabeliny husté černé vlasy, znovu na sestřiny lesknoucí se prameny, potom na mámin krátký účes a zpátky na těch pár žalostných chomáčů, co zbyly na mé lebce. Hlavou mi sviští uplynulé tři týdny, ale pořád ještě nedokážu tak úplně pochopit, jak jsem se ocitla tady.

Chci uniknout, ukrýt se za bezpečné stěny svého domova. Nejen před touhle nemocí, ale taky před reakcemi okolí, které mi potvrzují všechno to, na co chci zapomenout. Souseď se soucitným výrazem v očích. Chlápek v potravinách, co mi nenápadně podstrčí do košíku lahvičku vitaminů. Kamarádi a jejich pevná objetí. Rodina plačící spolu se mnou. Lesknoucíma se očima se dívám do zrcadla a nechávám prodavačku hrabat se mi ve vlasech. Z mých plných rtů zůstává jen smutná rovná čárka přes obličej. Čím víc mě tahá za vlasy, tím tenčí jsou moje ústa a tím ztracenější si připadám. *Vypadám jako kus hovna.*

Nakonec žádná z paruk nevypadá, jak by měla, a já si vybírám nepřírozenou vlasatou hlavu, která se mi ani trochu nepodobá. Vypadá škaředě a svědí jako blázen.